

Список використаних джерел

1. Дудоров О.О. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (основні положення кримінально-правової характеристики) : практ. порадник. Сєверодонецьк : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2018. 92 с.
2. Фурса В.В. Дискусійні питання об'єктивної сторони злочину, передбаченого ст. 156 КК України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 4. С. 323 – 330.
3. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.05.2008 р. № 5 «Про судову практику у справах про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи». URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-08#Text.
4. Вирок Ленінського районного суду м. Дніпропетровська від 04.03.2022, судово провадження № 1-кп/205/376/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103614873>.
5. Дудоров О. Новели кримінального законодавства України щодо відповідальності за секс-делікти: окремі проблемні аспекти. *Юридичний вісник України*. № 6. С. 12–13.
6. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. 10-те вид., переробл. та допов. Київ : Дакор, 2018. 1368 с.

Савченко Тетяна Федорівна,

аспірант наукової лабораторії з проблем
протидії злочинності ННІ № 1

Національної академії внутрішніх справ

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ВИКОРИСТАННЮ ЗАСОБІВ ДОСТУПУ ДО БАНКІВСЬКИХ РАХУНКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Світові тенденції впровадження цифровізації зумовили переорієнтацію попиту населення з готівкової валюти на безготівкову, тим самим забезпечуючи стабільність розвитку економічних та соціальних процесів з урахуванням викликів сьогодення. Навіть в умовах широкомасштабної збройної агресії Російської Федерації проти України у сфері розрахунків громадяни продовжували надавати перевагу безготівковим операціям із платіжними картками, що у свою чергу, позитивним чином вплинуло на забезпечення фінансової безпеки. Так, за даними Національного банку України, у травні 2022 року частка безготівкових операцій із використанням платіжних карток за сумою становила майже 69 % у загальному обсязі операцій із платіжними картками (у січні 2022 року цей показник становив 63 %). Водночас частка за кількістю залишилася майже незмінною – 92 % (за січень 2022 року – 91 %). Тобто, 92 зі 100 операцій із картками були безготівковими [1]. Це свідчить про високий рівень довіри громадян до сфери безготівкових розрахунків та використання відповідних платіжних інструментів.

Однак розширення меж застосування новітніх механізмів цифрового транзиту та їх швидке втілення пов'язано з появою низки ризиків для їх інтеграції, особливо в умовах дії воєнного стану. Особливої уваги до правового регулювання потребує сфера кіберпростору, у якій останнім часом, згідно з інформацією Департаменту Кіберполіції, відмічається значна кількість правопорушень, пов'язаних з незаконними діями стосовно громадян, які опинилися у скрутному

становищі через війну. Так, зловмисники з використанням мережі Інтернет привласнюють гроші під виглядом надання виплат українцям, які постраждали від війни, поширюючи недостовірну інформацію про соціальні виплати, створюючи сторінки-клони державних органів, громадських організацій, благодійних фондів, банків тощо. Для реалізації злочинного наміру здебільшого використовується фішинг. Громадянам пропонують ввести персональні дані та номер банківської картки нібито для зарахування грошей. Однак відомості, введені на таких ресурсах, автоматично стають відомі зловмисникам, які згодом, використовуючи ці дані, привласнюють гроші з рахунків [2].

Фішинг являє собою різновид шахрайських дій, які здійснюються з використанням мережі Інтернет з метою отримання та використання конфіденційної інформації про дані кредитної картки та банківського рахунку. Привласнення грошових коштів вчинюється правопорушником шляхом формування електронного платіжного засобу. Згідно з п. 13 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про платіжні послуги» від 30 червня 2021 р. під таким засобом розуміється платіжний інструмент, реалізований на будь-якому носії, що містить в електронній формі дані, необхідні для ініціювання платіжної операції та/або здійснення інших операцій, визначених договором з емітентом [3]. Отже, правопорушник ініціює платіжну операцію з відповідного рахунку під ім'ям особи правомірного держателя платіжного інструменту та здійснює переказ коштів на необхідний рахунок.

Правовою основою кримінально-правового захисту громадян України від фішинг-шахрайства на сьогодні є ст. 200 Кримінального кодексу (далі–КК) України «Незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, електронними грошима, обладнанням для їх виготовлення». Однак враховуючи, що дії стосовно володіння, використання, розпорядження коштів, отриманих в результаті вчинення незаконних дій з платіжними картками, будуть охоплюватися ст. 209 КК «Легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом», це створює високі ризики подальшої тонізації таких коштів та їх використання на шкоду національним інтересам та економічній стабільності України.

Для гарантування фінансової безпеки громадян представниками Держспецзв'язку, Національної поліції, Служби безпеки України, банківських та інших установ вживаються заходи щодо протидії зазначеним видам кіберзлочинів. Однак практика свідчить про створення нових схем з вчинення незаконних дій, пов'язаних з використанням засобів доступу до банківських рахунків, що підтверджує необхідність подальшої науково-теоретичної розробки окреслених питань.

Список використаних джерел

1. Обсяги безготівкових розрахунків в Україні /*Національний банк України*. URL:<https://bank.gov.ua/ua/news/all/obsyagi-bezgotivkovih-rozrahunkiv-v-ukrayini-zrostayut-popri-viynu>.
2. Аналітичні відомості щодо шахрайства в інтернет-просторі. *Департамент Кіберполіції*. URL: <https://cyberpolice.gov.ua/news/kiberpolicziya-poperedzhaye-pro-shahrajstvo-pid-vyglyadom-soczialnyx-vyplat-7918/>.
3. Про платіжні послуги: Закон України № 1591-IX від 30 червня 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#n1249>.